

До Дня народження Миколи Івановича Костомарова – великого українського історика, видатного етнографа, яскравого публіциста, талановитого письменника.

Микола Іванович Костомаров народився 4 (16) травня 1817 року в с.Юрасівка Острогозького повіту Воронежської губернії. Він з'явився на світ від зв'язку місцевого поміщика Івана Петровича Костомарова з кріпачкою і за законами став кріпаком свого власного батька. Після смерті батька він з матір'ю був у скрутному становищі, так як батько його не всиновив. Мати перевела Миколу з московського пансіону до пансіону у Воронежі, але рівень викладання був дуже низьким, і хлопчик ледь висиджував нудні уроки, які практично нічого йому не давали. Згодом почав навчання у Воронежській гімназії.

1833-1837 – навчання в Харківському університеті на історико-філологічному факультеті.

По закінченні університету деякий час служив юнкером в уланському полку, потім викладав історію в гімназіях Харкова, Рівного, Києва, зокрема 1845 р. – старший учитель Першої київської гімназії, з 1846 р. – ад'юнкт-професор кафедри російської історії Київського

Харківський університет (фото поч. ХХ ст.)

У 1845–46 рр. разом з М. Гулаком і В.Білозерським заснував Кирило-Мефодіївське братство, де брав активну участь у складанні програмних документів – «Книг буття українського народу», «Статуту Слов'янського товариства св. Кирила і Мефодія», відозв «До братів-українців», «До братів-росіян», «До братів-поляків»; автор записки про об'єднання слов'янських народів.

Члени Кирило-Мифодіївського товариства

Весною 1847 р. Костомарова арештовано. Після річного ув'язнення в казематі «Третього відділу», а потім у Петропавлівській фортеці його вислано до Саратова. 1856 р. Костомарова амністовано.

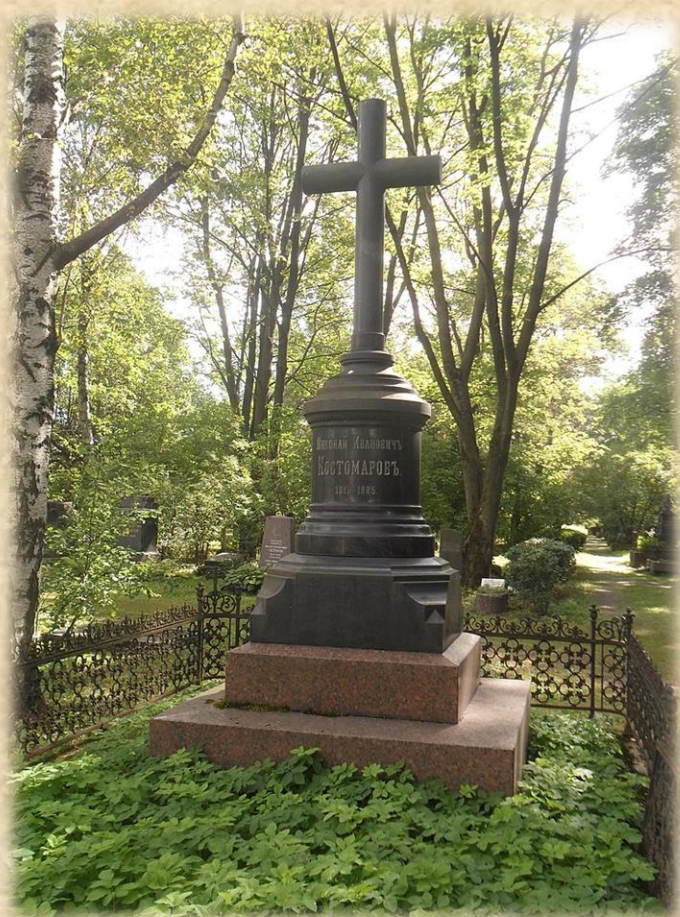
З 1858 р. жив у Петербурзі. В 1859–1862 рр. – екстраординарний професор кафедри російської історії Петербурзького університету. Влаштував літературні «вівторки», куди сходилися земляки-українці (П.Куліш, О.Стороженко, В.Горленко та ін.). Співробітничав у журналах «Современник», «Вестник Европы» (один із його засновників), «Отечественные записки», «Русское слово», «Русская старина», «Киевская старина» та ін. Брав участь у створенні журналу «Основа», у виробленні його національно-культурної програми.

На початку 1862 р. залишає працю в університеті і зосереджується на науковій роботі. Був членом-редактором Київської археографічної комісії; за його редакцією у 1863–1884 рр. видано 12 томів «Актів Южной и Западной России» з історії України і Білорусії 14–17 ст. Показуючи близькість історичної долі і культурного життя українського та російського народів у ст. «Две русские народности» (1861), Костомаров розрізняв визначальні риси національного характеру українців та росіян. Автор праць з історії: «Начало Руси» (1860), «Мысли о федеративном начале в древней Руси» (1861), «Севернорусские народоправства во времена удельно-вечевого уклада» (1864), «Вече и вечевое устройство в древней Руси» (1864) та ін. Написав «Русскую историю в жизнеописаниях ее главнейших деятелей» (т. 1–7, 1873–88). Наукові дослідження Костомарова здобули широке визнання, його обрано почесним членом Югослов'янської академії наук і мистецтв, сербського вченого товариства «Друшество» й ін. Історичні праці вченого відзначаються образністю викладу.

Основними працями його життя стали «Богдан Хмельницький», «Руїна», присвячена трагічним подіям, що настали після смерті Хмельницького, «Мазепа» і «Мазепинці», а також фундаментальна праця «Російська історія в життєписах її найважливіших діячів», де представлені критичні біографії основних героїв давньоруської, української та російської історії. Власне історії Росії, крім згадуваної роботи про повстання Степана Разіна, присвячене «Північноруське народоправство» (1863) і «Непевний час Московської держави» (1866). Особливий інтерес представляє його наукова розвідка «Останні роки Речі Посполитої».

В історію української літератури Костомаров увійшов як письменник-романтик: віршові збірки «Украинские баллады» (1839), «Вітка» (1840), історичні п'єси.

Костомаров – один з перших українських літературних критиків. Помер Микола Костомаров 7 (19) квітня 1885 року в Петербурзі.

Могила Костомарова на Літераторських містках в Санкт-Петербурзі.